

Bosna i Hercegovina

**DRŽAVNA REGULATORNA KOMISIJA
ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU**

**IZVJEŠĆE O RADU
DRŽAVNE REGULATORNE KOMISIJE ZA ELEKTRIČNU ENERGIJU
U 2005. GODINI**

Tuzla, prosinca 2005. godine

1. UVOD

1.1 Reforma elektroenergetskog sektora u Bosni i Hercegovini

Proces reforme elektroenergetskog sektora u Bosni i Hercegovini iniciran je potpisivanjem Izjava vlada entiteta o elektroenergetskoj politici (2000. godina) i nastavljen usvajanjem Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u Bosni i Hercegovini i entitetskih zakona o električnoj energiji (2002. godina). Tijekom 2004. godine, usvajanjem Zakona o utemeljenju kompanije za prijenos električne energije u BiH, te Zakona o utemeljenju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u BiH, Bosna i Hercegovina praktično započinje reformu elektroenergetskog sektora.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju (DERK) je neovisna i neprofitna institucija Bosne i Hercegovine, koja djeluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i jednakopravnosti, i ima jurisdikcije i odgovornosti nad prijenosom električne energije, operacijama prijenosnog sustava i međunarodnom trgovinom električnom energijom.

DERK je neprofitna institucija i financira se iz regulatornih naknada koje plaćaju licencirani subjekti.

Navedenim setom zakona identificirani su ključni subjekti za njihovu provedbu: Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, entitetska ministarstva u čijem je resoru energija, Državna regulatorna komisija za električnu energiju i entitetske regulatorne komisije, uz sve elektroprivredne subjekte.

Zakoni usvojeni na državnoj i entitetskim razinama omogućili su uspostavu regulatorne prakse u elektroenergetskom sektoru Bosne i Hercegovine¹.

U procesu reforme elektroenergetskog sektora u srpnju 2005. godine otpočeo je sa radom Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini, Sarajevo (NOS BiH), a proces uspostave Kompanije za prijenos električne energije u BiH ("Elektroprijenos Bosne i Hercegovine" a.d. Banja Luka) je u završnoj fazi, te se u veljači 2006. godine očekuje početak rada Kompanije.

Tijekom 2005. godine Državna regulatorna komisija je na potpuno javan, transparentan i nepristran način donijela potrebna pravila i provela postupke koji su omogućili donošenje odluka o tarifama i licenciranje djelatnosti prijenosa, Neovisnog operatora sustava i međunarodne trgovine električnom energijom.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju u svom radu surađuje i harmonizira svoje djelovanje sa Regulatornom komisijom za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine i sa Regulatornom komisijom za električnu energiju Republike Srpske. DERK također surađuje i sa ostalim regulatornim tijelima uspostavljenim na državnoj razini, prije svega sa Konkurencijskim vijećem i Regulatornom agencijom za komunikacije BiH.

¹ Iznimku čini područje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine u djelatnostima proizvodnje, distribucije i opskrbe električnom energijom.

1.2 Energetska zajednica

Nakon prošlogodišnje resinkronizacije dvije UCTE zone (UCTE – Unija za koordinaciju prijenosa električne energije) čime su povezani elektroenergetski sustavi zapadne i jugoistočne Europe, energetska događaj godine predstavlja potpisivanje Ugovora o uspostavi Energetske zajednice.

Ovim Ugovorom koji je potpisan u Ateni 25. listopada 2005. godine omogućava se kreiranje najvećeg internog tržišta za električnu energiju i plin na svijetu, uz efektivno sudjelovanje 34 strane: 25 zemalja članica Europske unije i Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Albanije, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, i UNMIK-a Kosovo. Pregovori sa Turskom su u tijeku, a Moldavija, Ukrajina i Norveška su u postupku pridruživanja i imaju status posmatrača.

Potpisivanje Ugovora je rezultat Atenskog procesa u okviru kojeg su 2002. i 2003. godine potpisani memorandumi o razumijevanju radi osnutka Regionalnog tržišta električne energije i prirodnog plina u jugoistočnoj Europi, koje bi se postupno integriralo u energetska tržišta EU.

Politička volja zemalja potpisnica izražena potpisivanjem memoranduma i Ugovora mijenja se u pravnu obvezu ratifikacijom Ugovora i njegovim stupanjem na snagu.

Sudjelovanjem u ovom procesu Bosna i Hercegovina potvrđuje svoju opredijeljenost za reformu energetska sektora, liberalizaciju tržišta energije i usklađivanje svoje politike sa članicama Europske unije.

2. USPOSTAVA I RAD DRŽAVNE REGULATORNE KOMISIJE

Državnu regulatornu komisiju za električnu energiju je osnovala Parlamentarna skupština BiH donošenjem Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije i imenovanjem članova Komisije.

Članovi Komisije iz Federacije Bosne i Hercegovine

- Mirsad Salkić, sa mandatom od 5 godina
- Željko Topić, sa mandatom od 3 godine

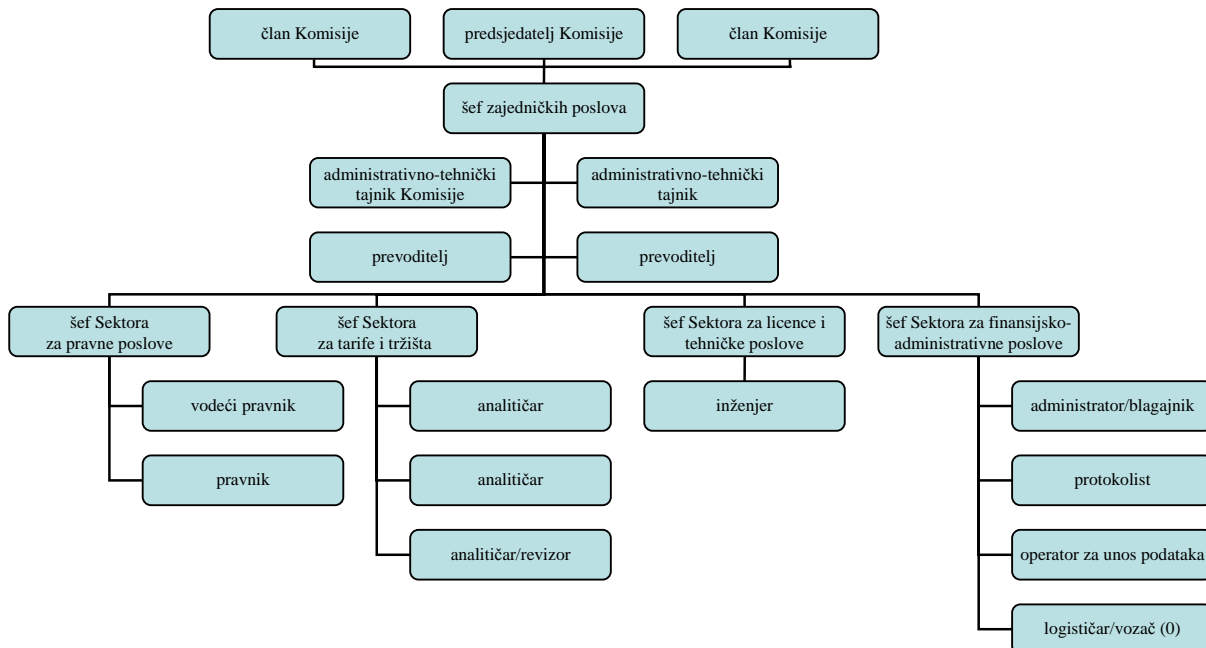
Član Komisije iz Republike Srpske

- Mr. Vladimir Dokić, sa mandatom od 4 godine.

Nakon izbora prvog predsjedatelja Komisije mr. Vladimira Dokića (do 30. lipnja 2004.) i po proteku mandata narednog predsjedatelja Mirsada Salkića (do 30. lipnja 2005.), slijedom principa rotacije članova Komisije na ovoj funkciji, za novog predsjedatelja Komisije (do 30. lipnja 2006.) izabran je Željko Topić.

2005. godina je prva cijela godina u kojoj je Državna regulatorna komisija funkcionirala u svom punom kapacitetu, prema važećoj organizacijskoj shemi.

ORGANIZACIJSKA SHEMA DERK-a

Ukupan broj uposlenih: 21

U ovom razdoblju uposlenici DERK-a su, pored obavljanja redovitih poslova i zadataka, prolazili proces stručnog usavršavanja o različitim pitanjima iz oblasti regulacije elektroenergetskog sektora. Usavršavanje se odvijalo, kako kroz različite stručne seminare i savjetovanja energetičara, tako i kroz učenje na daljinu (*distance e-learning*). Značajnu potporu u ovom smislu i tijekom ove godine pružila je Agencija za međunarodnu suradnju SAD (USAID) kroz različite programe svog djelovanja.

Pored stručnog usavršavanja svojih uposlenika, DERK je na adekvatan način sudjelovao u educiranju o regulatornim praksama organiziranim za uposlenike reguliranih subjekata, te sudaca i njihovih suradnika.

U posmatranom razdoblju nastavljena je nabava neophodne tehničke opreme potrebne za učinkovit rad Državne regulatorne komisije.

3. KLJUČNE AKTIVNOSTI

Tijekom 2005. godine Državna regulatorna komisija za električnu energiju održala je 14 redovitih sjednica, 25 internih sastanaka i 12 javnih rasprava, od čega deset općih i dvije tehničke javne rasprave.

U analiziranom razdoblju, na transparentan način i uz vođenje adekvatnih javnih rasprava, u kojima su pored subjekata iz elektroenergetskog sektora mogli svoje komentare davati i zainteresirani članovi javnosti, Komisija je usvojila niz dokumenata i realizirala više aktivnosti od kojih su najznačajnije grupirane u područja navedena u nastavku.

Na redovitim sjednicama razmatraju se i utvrđuju akta iz regulatorne mjerodavnosti u skladu sa zakonom propisanim ovlastima, a na internim sastancima se razmatraju pitanja i usvajaju akti organizacijsko-administrativne naravi.

U cilju pribavljanja komentara zainteresiranih osoba i članova javnosti na pravila i propise, ili bilo koji drugi dokument, DERK organizira opću raspravu, u cilju rješavanja tehničkih pitanja u okviru postupka, odnosno obrade proceduralnih ili suštinskih pitanja održava se tehnička rasprava, a u svrhu utvrđivanja odlučujućih činjenica na osnovi kojih bi DERK mogao riješiti određene zahtjeve ili nastali spor održava se formalna rasprava.

Redovite sjednice i sve vrste javnih rasprava su otvorene za javnost.

3.1 Opća pravila

Pravilnik o javnim raspravama
(“Službeni glasnik BiH”, broj 38/05)

Javnost je pozvana da da komentare na Nacrt Pravilnika o javnim raspravama DERK-a. Mogla je to činiti na različite načine sve do 4. veljače 2005. godine. DERK je konstatirao da sadržaj ovog dokumenta u razdoblju trajanja javne rasprave nije pobudio pozornost predstavnika javnosti, začuđujuće, niti predstavnika reguliranih subjekata čije će zahtjeve DERK procesuirati prema ovim pravilnikom kreiranim pravilima. Zato je DERK pridao značaj komentarima koji su istaknuti na dokumente sličnog sadržaja koji su javnosti ponudili regulatori Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine.

Dobronamjerna zapažanja članova stručne javnosti su isprovocirala DERK da dodatno provjeri opći koncept i pojedinačna pravila postupka koja će se primjenjivati. DERK je vrlo obazrivo morao razmotriti interes stručne javnosti: da li je u svojstvu Regulatornog tijela posve autonoman u uređivanju pravila i propisa po kojima će stranke u postupku sudjelovati i po kojima će sam Regulator odluke donositi. Zato je trebalo konsultirati i otkriti volju zakonodavca izraženu u nizu zakona koji uspostavljaju instituciju Regulatora i koliko oni precizno determiniraju pravnu narav, status, ulogu i mjerodavnost Regulatora.

DERK je obavio detaljno istraživanje niza državnih zakona i neka rješenja Pravilnika o javnim raspravama u konačnom njegovom sadržaju korigirao kako bi u još većoj mjeri respektirao temeljne procesne principe prema kojim će voditi svoje postupke, kako bi strankama u postupku jasno odredio i zaštitio pripadajuća im prava i obveze a time osigurao i pravnu utemeljenost svojih postupaka i odluka.

Konačan sadržaj Pravilnika, usvojen na sjednici Komisije održanoj 24. svibnja 2005. godine, rezultat je uvjerenja Državne regulatorne komisije da predviđeni tipovi rasprava pred DERK-om i ustanovljeni procesni instituti, posebno oni zastupljeni u formalnom tipu rasprava, korespondiraju sa relevantnim odnosnim zakonima. DERK je istodobno svjestan da je materija pojedinih dijelova Pravilnika o javnim raspravama vrlo stručna, kompleksna i zahtjevna. Ona potiče zanimanje i obvezu da se primjena ovog dokumenta kontinuirano prati, kritički preispituje i valorizira. DERK se neće uzdržavati od revizije Pravilnika kada se njegova rješenja pokažu teorijski spornim i u praksi neodrživim.

3.2 Licence

Pravilnik o licencama

(“Službeni glasnik BiH”, broj 38/05)

Zakon o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH određuje da je za obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i međunarodne trgovine električnom energijom potrebna odgovarajuća licenca izdata od strane DERK-a.

Pravilnikom o licencama definirane su procedure podnošenja zahtjeva, pregleda zahtjeva i izdavanja licenci, kao i rokovi za odlučivanje o zahtjevu, a također i suštinski kriteriji za odobravanje ili odbijanje zahtjeva za dodjelu licence, te sadržaj i uvjeti licence. Ovim pravilnikom također su definirani način izmjene, suspenzije i ukidanja licence, kao i postupci kod prodaje, iznajmljivanja ili prijenosa licence na neki drugi način. Prijelaznim i zaključnim odredbama ovog pravilnika, definirani su rokovi za podnošenje zahtjeva za izdavanje privremenih licenci postojećim subjektima koji obavljaju licencirane djelatnosti, kao i novoformiranim subjektima, među kojima su i Neovisni operator sustava u BiH i Elektroprijenos BiH.

Kako bi omogućio učinkovitije vođenje postupaka i olakšao primjenu Pravilnika o licencama, DERK je objavio oblik i sadržaj obrazaca zahtjeva za izdavanje licenci na svojoj mrežnoj stranici.

DERK vodi registar licenci, sa temeljnim podacima o licenciranim subjektima i uvjetima za korištenje licenci. Podnositelj zahtjeva i javnost mogu na mrežnoj stranici pratiti sve faze postupaka koji su u tijeku, i predviđeno vrijeme za njihovo okončanje.

Postupci izdavanja licenci

U skladu sa Pravilnikom o licencama i Pravilnikom o javnim raspravama tijekom 2005. godine provedeni su postupci i donešene odluke o izdavanju privremene licence Neovisnom operatoru sustava u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, za obavljanje djelatnosti neovisnog operatora sustava, te "Elektroprijenosu Bosne i Hercegovine" a.d. Banja Luka, za obavljanje djelatnosti prijenosa električne energije. Kako registracija prijenosne kompanije još nije izvršena, to je kao početak važenja licence određen dan registracije.

Pored toga, privremene licence za međunarodnu trgovinu su izdate:

- Javnom poduzeću "Elektroprivreda Hrvatske zajednice Herceg Bosne" dioničko društvo Mostar,
- Javnom poduzeću Elektroprivreda Bosne i Hercegovine, dioničko društvo Sarajevo,
- "Elektroprivredi" Republike Srpske, akcionarsko društvo Trebinje.

Svi postupci vođeni su prema skraćenoj proceduri, koja traje do 60 dana od dana kompletiranja zahtjeva. DERK je na početku svakog postupka utvrđivao termin plan, odnosno vremenski raspored odvijanja pojedinih proceduralnih radnji. Iako su postupci bili skraćeni, svi bitni elementi uključenosti javnosti i provedbe propisanih procedura su ispoštovani. U tijeku postupka javnost je imala prigodu da da komentare na sam zahtjev, kao i da zatraži status umješaka u postupku. Također, javnost je na općim raspravama imala prigodu uputiti komentare na nacрте predviđenih dokumenata. Prije donošenja konačne odluke podnositelj zahtjeva i umješak imaju prigodu da daju komentar na prijedlog odluke. Iako je ovo nov način rada u sektoru, javnost ga je prepoznala kao mogućnost da utiče na kvalitetu dokumenata, kao i na sadržaj odluka koje se donose u DERK-u.

Izdavanjem licenci subjektima na tržištu električne energije i reguliranim kompanijama stvaraju se formalno pravni uvjeti za provođenje ciljeva Zakona o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH, a to je stvaranje uvjeta za neograničenu i slobodnu trgovinu i kontinuiranu opskrbu električnom energijom po definiranom standardu kvalitete za dobrobit građana BiH, kao i omogućavanje i ubrzanje stvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električnom energijom. Također, stječu se i uvjeti da samo licencirane osobe mogu da obavljaju elektroenergetske djelatnosti u Bosni i Hercegovini. Na ovaj način se učinkovito mogu provesti mjere u spriječavanju antikonkurencijskih aktivnosti i zlouporaba položaja na tržištu.

Napominje se da su uspostavu Kompanije za prijenos električne energije u BiH (“Elektroprijenos Bosne i Hercegovine” a.d. Banja Luka) tijekom 2005. godine pratili brojni i složeni problemi, te se ovaj proces nije odvijao potrebnom dinamikom. U tom smislu DERK se više puta obraćao Upravnom odboru ove kompanije i mjerodavnim institucijama entiteta i države kako bi naglasio važnost razdvajanja elektroenergetskih djelatnosti u pravcu osnutka Elektroprijenosa BiH i preuzimanja svih njegovih funkcija u skladu sa zakonom kojim je i uspostavljen. Registracija kompanije očekuje se u veljači 2006. godine, te su stoga produljene licence postojećim kompanijama koje su se bavile prijenosom električne energije, tj. postojećim elektroprivredama koje su u svojim organizacijskim dijelovima imale i djelatnost prijenosa električne energije.

Entitetske regulatorne komisije (Regulatorna komisija za električnu energiju Republike Srpske i Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine) su, svaka u svom domenu, usvojile potrebna podzakonska akta i licencirale djelatnosti za koje imaju jurisdikciju (proizvodnja, distribucija i opskrba) i provode postupke za utvrđivanje tarifa u skladu sa jasnim regulatornim principima.

3.3 Tarife

Pravilnik o tarifnom postupku *(“Službeni glasnik BiH”, broj 44/05)*

DERK je u travnju 2005. godine donio Pravilnik o tarifnom postupku u kojem je definirao osnove procedure za razmatranje zahtjeva i svih drugih podnesaka u vezi tarifa, metodologije za određivanje tarifa i standarde za donošenje tarifa.

Tarifni postupak je skup aktivnosti koje se provode u postupku odobravanja tarifa, a pokreće se podnošenjem zahtjeva za odobrenje tarifa od strane regulirane kompanije ili na inicijativu DERK-a. U skladu sa ovim pravilnikom, DERK rješava samo one zahtjeve koji pružaju dovoljno informacija za odlučivanje, i odobrava zahtjeve ako su cijene, rokovi i uvjeti za primjenu tarifa nediskriminatorni, razumni za kupce i zasnovani na objektivnim troškovima pružanja određene usluge. Obveza je podnositelja zahtjeva da dokaže da predložena tarifa ispunjava zahtjeve iz zakona i ovog pravilnika.

Metodologija za izradbu tarifa za usluge prijenosa električne energije, neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge *(“Službeni glasnik BiH”, broj 46/05)*

U nastavku svojih aktivnosti vezanih za izradbu tarifnih pravila iz 2004. godine DERK je u lipnju 2005. godine donio Metodologiju za izradbu tarifa za usluge prijenosa električne energija, rad neovisnog operatora sustava i pomoćne usluge.

Metodologijom se utvrđuje struktura tarifa i način njihovog određivanja za djelatnosti prijenosa električne energije, upravljanja prijenosnom mrežom i pružanja pomoćnih usluga.

Metodologija koju je DERK donio u lipnju 2005. godine zasniva se na metodi tradicionalne regulacije (*‘cost of service’* - trošak

usluge) u kojoj regulator reguliranoj kompaniji odobrava potreban godišnji prihod dovoljan da pokrije opravdane troškove kompanije.

Primjena Metodologije osigurava da odobrene tarife budu transparentne, nediskriminirajuće i zasnovane na opravdanim troškovima rada i održavanja (*'cost reflected'*), da potiču energetska učinkovitost, stvaraju stabilne odnose na tržištu električne energije, potiču razvoj regulirane djelatnosti, uvažavaju zaštitu okoliša i da odražavaju standarde uobičajene u međunarodnoj praksi.

U okviru donošenja metodologije utvrđen je oblik i sadržaj obrazaca za dostavljanje podataka u tarifnom postupku.

Odluka o načinu utvrđivanja privremenih tarifa za prijenos električne energije i rad Neovisnog operatora sustava
(*"Službeni glasnik BiH", broj 44/05*)

Ova odluka konkretizira pravo i obvezu Elektroprijenosa BiH i NOS-a BiH, da u skladu sa Zakonom o utemeljenju kompanije za prijenos električne energije u Bosni i Hercegovini i Zakonom o utemeljenju Neovisnog operatora sustava za prijenosni sustav u Bosni i Hercegovini, u početnom razdoblju osnutka i rada upute DERK-u adekvatan zahtjev za odobrenje privremenih tarifa.

Odlukom se određuje način utvrđivanja privremenih (početnih) tarifa za usluge prijenosa električne energije i rad Neovisnog operatora sustava, koje su namijenjene za pokrivanje troškova poslovanja ovih reguliranih kompanija u razdoblju do donošenja tarifa uz punu primjenu Metodologije.

Postupci odobrenja privremenih tarifa za usluge prijenosa električne energije, rad NOS-a i pomoćne usluge

U skladu sa zakonom i Odlukom o načinu utvrđivanja privremenih tarifa, upravni odbori Neovisnog operatora sustava u BiH i "Elektroprijenosa BiH" podnijeli su zahtjeve za odobrenje tarifa. Zahtjevi su pripremljeni prema odgovarajućim obrascima, koje prati opsežna dodatna dokumentacija.

Oba postupka DERK je, u skladu sa Odlukom, vodio prema skraćenoj proceduri, uz jednaku transparentnost kao i u redovitom postupku. Svim zainteresiranim data je mogućnost neposrednog uvida u kompletne zahtjeve kako u prostorijama DERK-a tako i na mrežnoj stranici, o čemu je javnost obavještena putem pisanih medija.

Tijekom postupaka, DERK je dodijelio status umješača svim stranama koje su demonstrirale interes za postupke (u oba slučaja tri elektroprivrede i "Aluminij" d.d. Mostar) i organizirao opće javne rasprave kako bi pribavio komentare i

mišljenja na ove zahtjeve. Ovi komentari javnosti i umješača u tarifnim postupcima, te dodatna pojašnjenja podnositelja zahtjeva, uključeni su u izvješća voditelja postupka. Konačna izvješća o sprovedenim tarifnim postupcima predočavala su detaljnu ekonomsku analizu potrebnog prihoda, odnosno svih opravdanih troškova podnositelja zahtjeva. Svim stranama u postupcima bila je data prigoda za konačne komentare. DERK je u 2005. godini odobrio potreban prihod i tarifu za rad Neovisnog operatora sustava u BiH.

Rezultati Studije Europske banke za obnovu i razvoj (EBRD): "Da li siromašni mogu platiti energiju? - Priuštivost električne energije u jugoistočnoj Europi" (studeni 2003. godine), pokazuju da 20% stanovništva Bosne i Hercegovine ima godišnja primanja ispod 2.200 KM i čini socijalno ugroženo stanovništvo, koje 15-20% svojih primitaka daje za potrošnju električne energije.

Ranija studija EBRD-a (iz 1999. godine), poznata kao Fichtnerova studija, sa stanovišta troškova smatra opravdanim porast cijena električne energije u domaćinstvu za 40% do 60% u prosjeku. Zbog toga ova studija uvodi obvezu izgradnje sustava socijalne zaštite za skupine stanovništva sa niskim primanjima.

3.4 Zaštita potrošača

Zaštita potrošača postaje jedno od značajnih pitanja politike regulacije u svim državama u kojima su u tijeku procesi deregulacije i liberalizacije energetskog sektora. U tu svrhu regulatornim tijelima sve se više povjerava obveza i zadatak da na otvorenom elektroenergetskom tržištu razmatraju i ostvaruju temeljne ciljeve zaštite kupaca, zaštite elektroenergetskih subjekata i okoliša putem transparentnog i nepristranog načina rješavanja pitanja iz oblasti regulacije.

Krajem 2005. godine pred Državnom regulatornom komisijom za električnu energiju i entitetskim regulatornim komisijama, početi su postupci odobravanja tarifa za isporučenu električnu energiju i usluge kompanija u elektroenergetskom sektoru. Ove aktivnosti aktualiziraju i planirano rješavanje problema zaštite socijalno ugroženih kategorija stanovništva. Rješenje ovog problema omogućilo bi da i ove kategorije redovito izmiruju obvezu za potrošenu električnu energiju.

Direktive 2003/54/EC Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta električne energije, uvode državama obvezu preduzimanja odgovarajućih mjera zaštite krajnjih kupaca, a posebno socijalno ugroženog stanovništva, u cilju eliminiranja isključenja ovih potrošača sa elektroenergetske mreže zbog nemogućnosti plaćanja.

Prema konstatacijama, preuzetim iz "Okvira za razvoj elektroenergetskog tržišta u jugoistočnoj Europi," (Svjetska banka, 2005.), sve zemlje ovog regiona, osim BiH, Crne Gore i Turske, imaju sustav zaštite socijalno ugroženih kupaca.

Objedinjavajući predviđanja, preporuke i konstatacije iz dostupnih studija i dokumenata, nameće se zaključak da bi u Bosni i Hercegovini u narednim godinama moglo doći do dodatnog opterećenja socijalno ugroženih kategorija stanovništva. Stoga je DERK krajem studenoga 2005. godine, u svojoj inicijativi Vijeću ministara BiH, kao prijelazna rješenja do koncipiranja sveobuhvatnog modela socijalne zaštite u Bosni i Hercegovini, naznačio neke moguće pravce djelovanja u segmentu zaštite kupaca električne energije. U svim aktivnostima koje su

usmjerene ka zaštiti socijalno ugroženih kupaca električne energije DERK će aktivno surađivati i dati adekvatan doprinos, u granicama ovlasti koje su mu zakonom povjerene.

Stupanj otvorenosti tržišta

EU-25	66%
EU-15	88%
Austrija	100%
Belgija	90%
BiH*	31,9%
Bugarska	25%
Crna Gora	15%
Češka	47%
Danska	100%
Estonija	10%
Finska	100%
Francuska	70%
Grčka	62%
Hrvatska	15%
Irska	56%
Italija	79%
Cipar	35%
Latvija	76%
Luksemburg	57%
Mađarska	67%
Makedonija	28%
Malta	0%
Nizozemska	100%
Norveška	100%
Njemačka	100%
Poljska	52%
Portugal	100%
Rumunjska	84%
Slovačka	66%
Slovenija	75%
Španija	100%
Švedska	100%
Turska	10%
V. Britanija	100%

Izvori: Eurostat 07, 2005 (EU i Norveška),
 ETSO (Atenski forum 11, 2005),
 BiH prema nacrtu odluke o otvaranju tržišta

3.5 Otvaranje tržišta

Nacrt odluke o opsegu, uvjetima i vremenskom rasporedu otvaranja tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini

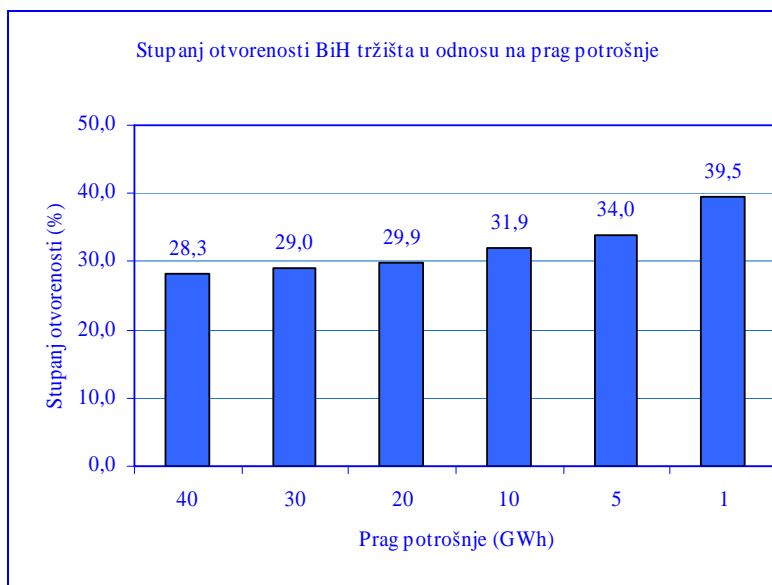
Zakon o prijenosu, regulatoru i operatoru sustava električne energije u BiH ističe svoju namjeru da se “omogućiti i ubrza stvaranje tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini i regionalnog tržišta električne energije”. Uvođenje konkurencije na tržištu električne energije i liberalizacija tog istog tržišta zahtijevaju provođenje velikih strukturalnih i regulatornih reformi te pripremu odgovarajuće regulative. U studenom 2005. godine DERK je utvrdio nacrt Odluke, koja predstavlja dio te regulative i obilježava početak pristupa realizaciji sveukupnih obveza Bosne i Hercegovine nakon potpisivanja Ugovora o uspostavi Energetske zajednice.

Za uspostavu mehanizama otvorenog tržišta električne energije u Bosni i Hercegovini neophodno je zadovoljiti nekoliko temeljnih uvjeta koji treba da omogućite kupcima aktivno provođenje svog zakonskog prava – slobodan izbor opskrbljivača a opskrbljivačima pravo da slobodno pružaju usluge svojim kupcima. Potrebno je odabrati i osmisliti model funkcioniranja djelotvornog i konkurentnog unutarnjeg tržišta, tržišna pravila, mrežna pravila, mjerna pravila, odrediti i objaviti mrežarinu, uspostaviti sve funkcije neovisnog operatora sustava i operatora tržišta. Neki od ovih uvjeta su ostvareni ili su neposredno pred ostvarenjem.

Za sticanje statusa kvalificiranog kupca neophodno je zadovoljiti uvjet koji predviđa ova odluka u pogledu godišnje potrošnje električne energije, kao i druge uvjete koje posebnim aktima odrede mjerodavne regulatorne komisije. DERK stoga uočava da će jedinstvu tržišta bitno doprinositi međusobna ujednačenost i kompatibilnost uvjeta i kriterija koje mjerodavne regulatorne komisije budu propisivale kao obvezujuće. Također, pod jednakim uvjetima komisije bi morale implementirati i eventualno pravo kvalificiranog kupca da promijeni svoj status.

Odluka projektira dinamiku postupnog otvaranja tržišta električnom energijom mijenjajući iz etape u etapu razinu godišnje potrošnje koju ostvaruju kvalificirani kupci kako bi stekli pravo slobodnog izbora opskrbljivača. U nacrtu Odluke, DERK se opredjelio za uvođenje početnog praga od 10 GWh, koji je već definiran legislativom Republike Srpske. Ovaj prag daje postotak otvorenosti tržišta električne energije u Bosni i

Hercegovini, u iznosu od 31,9%. Ovaj relativno visok postotak otvorenosti posljedica je postojanja dominantnog kupca ("Aluminij" d.d. Mostar) čija potrošnja iznosi oko 20% od ukupne potrošnje u Bosni i Hercegovini.

Shodno usvojenim zakonima i međunarodnim preuzetim obvezama, Bosna i Hercegovina se pridružuje ostalim zemljama u regionu koji su svoje tržište električne energije već otvorile.

Početak rada konkurentnog tržišta predviđa se 1. siječnja 2007. godine od kada će se moći primjenjivati prvi bilateralni aranžmani o kupoprodaji električne energije između tržišnih sudionika.

Tržište električne energije na strani potrošnje bilo bi u početku podijeljeno na tržište tarifnih kupaca i na tržište kvalificiranih kupaca. Nakon toga bi pravo izbora opskrbljivača dobijali manji komercijalni kupci, i na kraju domaćinstva.

U tijeku postupka donošenja Odluke, a u cilju prikupljanja komentara javnosti i zainteresiranih strana, DERK je 7. prosinca 2005. godine održao opću javnu raspravu. Donošenje konačne odluke, nakon obrade prikupljenih komentara i adekvatnih analiza, planira se u prvom kvartalu 2006. godine.

3.6 Mrežni kodeks i Tržišna pravila

U skladu sa zakonom, NOS BiH je krajem 2005. godine pokrenuo aktivnosti vezane za izradbu ključnih dokumenata za funkcioniranje elektroenergetskog sustava i tržišta električne energije u BiH – Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila.

DERK s pažnjom prati tijek i napredak aktivnosti na izradbi ovih dokumenata, uvažavajući svoje ingerencije u odobravanju istih.

Okončanjem ovih aktivnosti, prema očekivanjima u prvoj polovini 2006. godine, stvaraju se uvjeti za kvalitetno definiranje odnosa u samom sektoru i uvođenje, kako tehničkih, tako i komercijalnih pravila za sve sudionike tržišta električne energije u BiH. Naime, Mrežnim kodeksom se uređuje način planiranja i razvoja prijenosnog sustava, uvjeti za priključenje (procedure, ugovori, kriteriji), način operativnog planiranja (predviđanje potrošnje, balansno odgovorne strane, upravljanje mrežnim ograničenjima) i operativnog rada (dispečing, procedure, komunikacije), mjere u nepredviđenim situacijama (kontrola potrošnje, obnova rada sustava nakon totalnog raspada), način na koji se obavlja obračunsko mjerenje u elektroenergetskom sustavu i ostale neophodne tehničke mjere za kvalitetan i pouzdan rad prijenosnog sustava. Dokument ovakve naravi do sada nije egzistirao u elektroenergetskoj praksi BiH, te će se njime urediti odnosi i povećati kvaliteta usluga koje pružaju pojedini sudionici na tržištu.

S druge strane, Tržišna pravila uređuju odnose između NOS-a BiH i licenciranih sudionika na tržištu električne energije definirajući same sudionike, opseg njihovih aktivnosti i komercijalnih odnosa na elektroenergetskom tržištu. Ona također definiraju način na koji NOS BiH izvršava svoje obveze, a koje se odnose na upravljanje i rad mehanizma za balansiranje, upravljanje sporazumima za nabavu pomoćnih usluga, osiguranje podataka za poravnanje energetske transakcije (komercijalna mjerenja), upravljanje zagušenjima, raspodjelu naknada za neželjena odstupanja sa vanjskim kontrolnim zonama, ispostavu računa za pomoćne usluge i balansiranje i dr. S obzirom na aktualno stanje u Bosni i Hercegovini, Tržišna pravila treba da omogućе tranziciju sadašnjih procesa i tehničke opremljenosti svih sudionika na tržištu ka razvijenijem tržišnom dizajnu, a u skladu sa tehničkim mogućnostima.

g. José Manuel Barroso, predsjednik Europske komisije, pozdravio je Ugovor kao “značajno dostignuće za mir i stabilnost u Europi.”

g. Andris Piebalgs, komesar odgovoran za energetska pitanja EU, koji je potpisao Ugovor u ime Europske unije: “Ugovor o Energetskoj zajednici će povećati sigurnost opskrbe i pružiti potporu strateški važnom sektoru”.

Atena 25.10.2005. godine

Ugovor stupa na snagu prvog dana mjeseca koji slijedi nakon datuma na koji Europska zajednica i šest Ugovornih strana upute obavijest generalnom tajniku Vijeća Europske Unije o okončanju procedure odobravanja u skladu sa njihovim internim procedurama.

4. MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI

4.1 Energetska zajednica

Ugovor o uspostavi Energetske zajednice, koji je potpisan u Ateni 25. listopada 2005. godine, omogućava kreiranje najvećeg internog tržišta za električnu energiju i plin na svijetu, uz efektivno sudjelovanje 34 strane: 25 zemalja članica Europske unije i Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Albanije, Makedonije, Rumunjske, Bugarske, i UNMIK-a Kosovo. Pregovori sa Turskom su u tijeku, a Moldavija, Ukrajina i Norveška su u postupku pridruživanja i imaju status posmatrača.

Potpisivanje Ugovora je rezultat Atenskog procesa u okviru kojeg su 2002. i 2003. godine potpisani memorandumu o razumijevanju radi osnutka Regionalnog tržišta električne energije i prirodnog plina u jugoistočnoj Europi, koje bi se postupno integriralo u energetske tržište EU.

Politička volja zemalja potpisnica izražena potpisivanjem memorandumu i Ugovora mijenja se u pravnu obvezu ratifikacijom Ugovora i njegovim stupanjem na snagu, što se očekuje u drugoj polovini 2006. godine.

Temeljni ciljevi Ugovora su kreiranje stabilnog i jedinstvenog regulatornog okvira i tržišnog prostora koji osigurava pouzdanu opskrbu energijama i može privući investicije u sektore električne energije i prirodnog plina. Pored toga to je razvoj alternativnih pravaca opskrbe plinom (Kaspijski bazen, sjeverna Afrika, Srednji Istok) i poboljšanje stanja u životnoj sredini, uz primjenu energetske učinkovitosti i korištenje obnovljivih izvora.

Zaključivanjem ovog Ugovora, ugovorne strane iz regiona se obvezuju da između sebe uspostave zajedničko tržište električne energije i plina koje će funkcionirati po standardima tržišta energije EU sa kojim će se integrirati. To se postiže postupnim preuzimanjem dijelova tzv. *acquis communautaire*-a (pravnog naslijeđa) EU koji se odnose na energiju, zaštitu okoliša i konkurenciju. U oblasti energije i zaštite okoliša radi se o implementaciji odgovarajućih direktiva i propisa EU u skladu sa postavljenom dinamikom.

Sudjelovanjem u ovom procesu Bosna i Hercegovina potvrđuje svoju opredijeljenost za reformu energetskega sektora, liberalizaciju tržišta energije i usklađivanje svoje politike sa članicama Europske Unije.

Podsjeća se da je uspostava jedinstvenog tržišta električne energije i prirodnog plina i njegovo uključivanje u međunarodno tržište jedan od prioriteta Srednjoročne razvojne strategije Bosne i Hercegovine (PRSP) za sektor energetike.

Acquis communautaire (pravno naslijeđe EU) koje navodi Ugovor

Acquis o energiji

- Direktiva 2003/54/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta električne energije
- Direktiva 2003/55/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina
- Propis 1228/2003/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu trgovinu električne energije

Rok za implementaciju ovih direktiva je 12 mjeseci od stupanja na snagu Ugovora, uz osiguranje da status kvalificiranog kupca najkasnije do 1. siječnja 2008. imaju svi kupci osim domaćinstava, a od 1. siječnja 2015. svi kupci.

Acquis o životnoj sredini

- Direktiva Vijeća Europske zajednice 85/337/EEC od 27. lipnja 1985. o ocjeni uticaja javnih i privatnih projekata na okoliš, sa amandmanima od 3. ožujka 1997 (Direktiva 97/11/EC) i Direktivom 2003/35/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003.; implementacija stupanjem na snagu
- Direktiva 2005/33 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2005. kojom se dopunjava Direktiva 1999/32 od 26. travnja 1999. u vezi sa smanjenjem sadržaja sumpora u nekim tečnim gorivima; implementacija do 31. prosinca 2011.
- Direktiva 2001/80/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2001. o ograničenju emisije zagađivača zraka iz velikih termoelektrana ($\geq 50\text{MW}$); implementacija do 31. prosinca 2017.
- Članak 4(2) Direktive Vijeća Europske zajednice 79/409/EEC od 2. travnja 1979 o zaštiti ptica; implementacija – stupanjem na snagu
- Nastojanje za pristup Kyoto protokolu i provođenje Direktive 96/61/EC od 24.09.1996. o prevenciji i kontroli zagađenja

Acquis o konkurenciji

Nisu dozvoljene i bit će procjenjivane u skladu sa čl. 81, 82 i 87 Ugovora o uspostavi Europske zajednice slijedeće aktivnosti:

- Spriječavanje, ograničavanje ili poremećaj konkurencije,
- Zloupotreba dominantne pozicije,
- Pružanje javne pomoći koja uzrokuje ili prijeti poremećajem konkurencije.

Posebno, prema javnim poduzećima i poduzećima kojima su data posebna prava, u roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu Ugovora poštivat će se odredbe Ugovora o uspostavi Europske zajednice, posebno članka 86.

Acquis o obnovljivim energetske resursima

- Direktiva 2001/77/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 27. rujna 2001. o promociji električne energije proizvedene korištenjem obnovljivih izvora na unutarnjem tržištu
- Direktiva 2003/30/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 8. svibnja 2003. o promociji korištenja bio-goriva ili drugih obnovljivih goriva u transportu

Članice Energetske zajednice će u okviru godine dana po stupanju na snagu Ugovora pripremiti plan za implementaciju *acquis*-a o obnovljivim energetske resursima.

Rad Državne regulatorne komisije u ovom domenu, odvijao se uz odgovarajuću suradnju sa Ministarstvom vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, zatim kroz adekvatno sudjelovanje u realizaciji različitih projekata koji su u funkciji uspostave Energetske zajednice i posebno kroz rad različitih grupa koje okupljaju energetske regulatore iz regije i Europske unije.

U cilju osiguranja adekvatnog vođenja procesa uspostave i funkcioniranja Energetske zajednice, Ugovorom se uspostavlja Ministarsko vijeće, Stalna grupa na visokoj razini, Regulatorni odbor, Forum za električnu energiju (Atenski forum) Forum za plin i Tajništvo.

Regulatorni odbor Energetske zajednice (ECRB), sa sjedištem u Ateni čine predstavnici državnih regulatornih tijela zemalja regiona, a Europsku uniju predstavlja Europska komisija uz pomoć po jednog regulatora rubnih zemalja regije, te jednog predstavnika Europske grupe regulatora električne energije i plina (EREGE). ECRB razmatra pitanja regulatorne suradnje i može prerasti u tijelo koje donosi regionalne regulatorne odluke i služi kao institucija za rješavanje sporova. Regulatorni odbor ima glavnu ulogu u radu proširenog tržišta. Prema mišljenju Europske komisije ovo nad-nacionalno regulatorno tijelo može postati model za druge dijelove svijeta.

Prioriteti Energetske zajednice u 2006. godini uključuju ratifikaciju Ugovora i primjenu pravnog naslijeđa EU, potpisivanje Memoranduma o socijalnom aspektu zbog promjena na tržištu, nastavak diskusije sa Turskom i ostalim posmatračima, daljnji rad sa donatorima u smislu kreiranja pojednostavljenog infrastrukturnog fonda, razvoj i usvajanje strategije za plin, usvajanje i primjena Akcijskog plana za uređenje tržišta, regionalni plan o upravljanju potražnjom i energetske učinkovitosti, rad na pitanjima iz naftnog sektora itd.

Nakon što je u prvoj polovini 2005. godine funkciju predsjedatelja obnašala Bosna i Hercegovina, i potom u drugoj polovini Bugarska, ulogu predsjedatelja, prema engleskom alfabetu, u prvoj polovini 2006. godine preuzima Hrvatska, a potom Makedonija.

4.2 ERRA

Regionalna asocijacija energetske regulatora (*Energy Regulators Regional Association – ERRA*) je organizacija neovisnih regulatornih tijela za energiju središnje i istočne Europe i novih neovisnih država u regiji. ERRA ima 21 punopravnih i 5 pridruženih članova, od kojih su svi uspostavljeni na državnoj razini.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju je punopravni član ERRA-e od 19. svibnja 2004. godine, od kada DERK aktivno sudjeluje u radu Generalne Skupštine, Investicijske konferencije i u radu stalnih komiteta i radnih grupa, od kojih se posebno izdvajaju Stalni komitet za licence i konkurenciju, Stalni komitet za tarife, Radna grupa za pravnu regulativu i Radna grupa za približavanje Europskoj uniji.

Pružanjem relevantnih informacija o energetske sektoru Bosne i Hercegovine, posebno o primjenjivoj regulatornoj praksi, Državna regulatorna komisija ispunjava svoju ulogu, koju je stekla članstvom u ERRA-i.

Ciljevi ERRA-e su poboljšanje reguliranja energetske djelatnosti u zemljama članicama, podsticanje razvoja neovisnih i stabilnih regulatora, poboljšanje suradnje između regulatora, razmjena informacija, istraživačkog rada i iskustva između članova, bolji pristup informacijama o svjetskom iskustvu u reguliranju energetske djelatnosti.

4.3 CEER

Tijekom 2005. godine Vijeće europskih energetske regulatora (*Council of European Energy Regulators – CEER*), uz vodeću ulogu Radne grupe elektroenergetske regulatora jugoistočne Europe (SEEER) u čijem radu permanentno sudjeluje DERK, te uz praktičan rad Pierce Atwood-a i potporu USAID-a, izdalo je Treću uporednu analizu regulatornih tijela.

Ona pokriva sve aspekte rada regulatora zemalja potpisnica Ugovora o uspostavi Energetske zajednice, te Italije, Austrije, Mađarske i Grčke kao rubnih zemalja EU sa regionom, te Turske i Moldavije. Ova analiza je odličan orijentir i mogućnost za sagledavanje područja djelovanja regulatora koje je neophodno unaprijediti. Dokument potvrđuje da je Bosna i Hercegovina na dobrom putu u uspostavljanju i razvoju regulatorne prakse, uz specifičnost postojanja i entitetskih regulatornih komisija (Regulatorna komisija za električnu energiju Republike Srpske i Regulatorna komisija za električnu energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine).

Uporedna analiza prezentirana je na Sedmom Atenskom forumu (listopad 2005. godine).

4.4 ERGEG

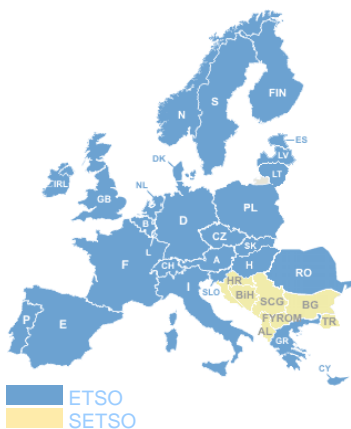
Državna regulatorna komisija prati rad Europske grupe regulatora električne energije i plina (*European Energy Regulators Group for Electricity and Gas – ERGEG*).

Članstvo u ERGEG-u otvoreno je za regulatore iz država EU, a status posmatrača stječu regulatorna tijela iz država članica Europskog ekonomskog prostora.

ERGEG pomaže u konzistentnoj primjeni relevantnih europskih direktiva i pravila o prekograničnoj trgovini i omogućava transparentnu platformu za međusobnu suradnju nacionalnih energetske regulatora, kao i suradnju regulatornih tijela sa Europskom komisijom.

Rad ERGEG-a, tijela koje je formirano 17. prosinca 2003. godine, otvoren je za sve sudionike na tržištu, sa posebnim naglaskom na potrošače i krajnje kupce.

4.5 Mehanizam kompenzacije između operatora prijenosnog sustava (ITC mehanizam)

ITC mehanizam primjenjuje veći dio zemalja jugoistočne Europe preko svojih operatora sustava:
Rumunjska (Transelectrica), Bugarska (NEK), Srbija (EMS), Crna Gora (EPCG), Makedonija (ESM) i Albanija (KËSH).

Mehanizam kompenzacije između operatora prijenosnog sustava (ITC mehanizam – *Inter TSO Compensation*) primjenjuje se od 2002. godine u zapadnoj Europi, a u jugoistočnoj Europi od 2004. godine, uz ranije korišteni naziv CBT mehanizam (Mehanizam prekogranične trgovine). ITC mehanizam predstavlja način nadoknade troškova na nacionalnoj prijenosnoj mreži nastalih zbog tijekova električne energije usljed prekogranične trgovine. Na ovaj način kreira se važna platforma za omogućavanje trgovine električnom energijom u regionu jugoistočne Europe, kao i između regiona i Europske unije.

U mjerodavnosti regulatora je odobrenje primjene samog mehanizma, što prije svega uključuje primjenu Propisa EC 1228/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. lipnja 2003. godine o uvjetima pristupa mreži za prekograničnu trgovinu električne energije, te određivanje načina punjenja fonda za pokrivanje troškova mreže koja služi za tranzit električne energije.

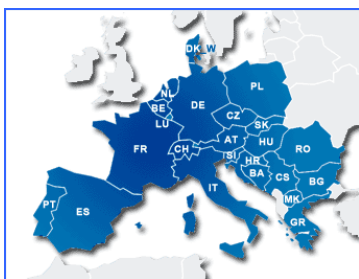
Organizacija operatora prijenosnog sustava zemalja jugoistočne Europe (SETSO) nastavila je tijekom 2005. godine primjenu ITC mehanizma, u kojoj Bosna i Hercegovinu predstavlja Neovisni operator sustava u BiH. Zbog svoje prirodne pozicije tranzitne zemlje u regiji i izgrađenosti prijenosne mreže, Bosna i Hercegovina je po osnovi primjene ITC mehanizma, nakon prihoda od oko 1,2 milijuna eura u 2004., ostvarila *ex ante* prihod od 4,4 milijuna eura u 2005. godini.

Za narednu godinu planiran je nastavak postupnog pristupanja operatora sustava zemalja regiona jedinstvenoj Organizaciji operatora prijenosnog sustava Europe (ETSO), te intenzivne

pripreme aktivnosti na ujedinjavanju ITC mehanizama SETSO i ETSO zemalja u 2007. godini, odnosno pratećih kompenzacijskih ITC fondova.

Pored toga, tijekom 2006. godine, očekuje se uspostava jedinstvenog mehanizma koordiniranih eksplicitnih aukcija kapaciteta u jugoistočnoj Europi, u cilju prevladavanja problema zagušenja na interkonektorima. Za adekvatno tretiranje ove problematike neophodna je tijesna suradnja između operatora sustava i regulatora u regionu.

4.6 UCTE rekonekcija i efekti

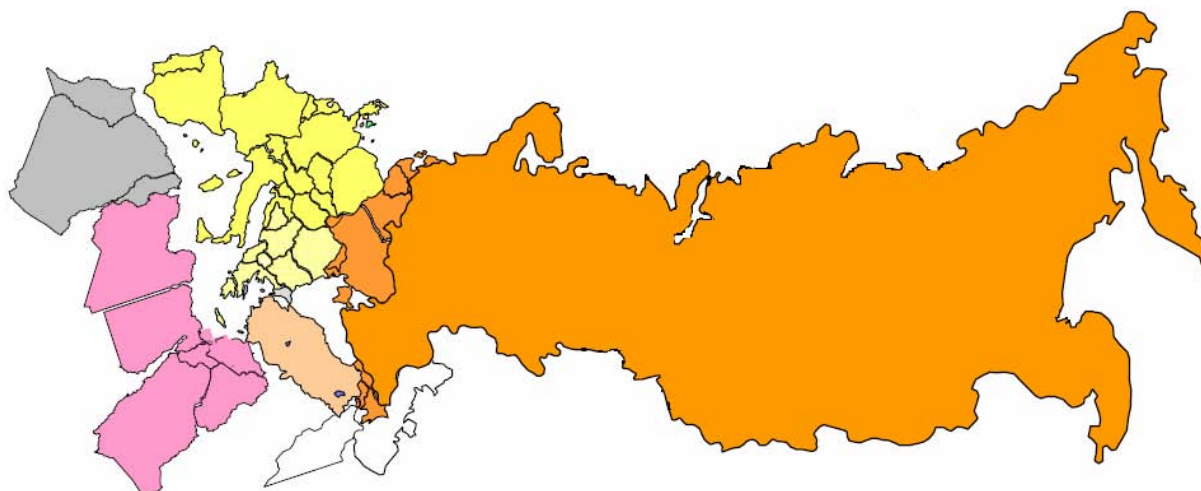

UCTE, prosinac 2005

Kao što je naglašeno u godišnjem izvješću DERK-a za 2004. godinu, 10. listopada 2004. godine izvršena je rekonekcija bivše prve i druge UCTE sinkrone zone (UCTE - Unija za koordinaciju prijenosa električne energije). Rekonekcija je rezultirala značajnim efektima i u tehničkom i u komercijalnom smislu, doprinoseći povećanoj sigurnosti rada, stabilnosti frekvencije i pouzdanosti, poboljšanju naponskog profila i kvalitete isporuka električne energije, te opsega trgovine električnom energijom. UCTE nastavlja sa pozornim nadgledanjem stabilnosti sustava ponovo ujedinjene mreže, budući da će iskustva iz procesa rekonekcije u jugoistočnoj Europi biti korisna za daljnji razvoj UCTE sinkronog područja.

UCTE radi na studijama o potencijalnom proširenju svog sinkronog područja, što se u prvenstveno odnosi na područje Turske, zatim na zatvaranje mediteranskog prstena preko Maroka, Alžira i Tunisa, te širenje na baltičke zemlje, Rusiju i ostale zemlje Zajednice neovisnih država (bivši Sovjetski Savez).

Član UCTE-a iz naše zemlje je Neovisni operator sustava u Bosni i Hercegovini.

UCTE, prema planu širenja

5. REVIZIJSKO IZVJEŠĆE

Državna regulatorna komisija za električnu energiju ima Zakonom o prijenosu utvrđene obveze pripremanja računovodstvenih izvješća u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima (kojima su utvrđene obveze fer i istinite prezentacije izvješća), obavljanja revizije od strane neovisnog revizora, kao i objave izvješća sa ciljem pružanja informacija zainteresiranim osobama i široj javnosti.

*“Po našem mišljenju
financijska izvješća realno i
objektivno prikazuju u svim
značajnim aspektima
financijski položaj Državne
regulatorne komisije za
električnu energiju (DERK)
na dan 31.12.2004. godine,
rezultate poslovanja i
novčane tijekove za
razdoblje koje tada završeno
u skladu sa Međunarodnim
standardima financijskog
izvješćivanja (“IFRS”).”
(“REVIK”, 21. ožujka 2005.)*

Postupajući po odredbama Zakona o javnim nabavama DERK je sklopio Ugovor o obavljanju usluga revizije sa društvom za reviziju, računovodstvo i konsalting “REVIK” d.o.o. Sarajevo, koji je izvršio reviziju prema Međunarodnim standardima revizije primjenljivim za reviziju financijskih izvješća i dostavio Izvješće o obavljanju reviziji.

Obavljenom revizijom neovisni revizor je, ocjenjujući cjelokupno prezentiranje financijskih izvješća, priznavanje i mjerenje transakcija i poslovnih događaja, utvrdio da u financijskim izvješćima za 2004. godinu nema pogrešnog iznošenja činjenica i pogrešnog prikazivanja financijskog položaja DERK-a.

Izvješće neovisnog revizora je, u skladu sa Zakonom o prijenosu i međunarodnim računovodstvenim standardima, objavljeno u “Službenom glasniku BiH”, broj 21/05.

Preslike računovodstvenih izvješća i Izvješće o izvršenju Financijskog plana Državne regulatorne komisije za električnu energiju za 2004. godinu su početkom 2005. godine dostavljeni i Uredu za reviziju financijskog poslovanja institucija BiH, u namjeri omogućavanja uvida u financijsko poslovanje DERK-a.

6. TEMELJNI PRAVCI AKTIVNOSTI U 2006. GODINI

Dodatne informacije o radu i postupcima koje vodi Državna regulatorna komisija za električnu energiju mogu se naći na mrežnoj stranici www.derk.ba, odnosno dobiti kontaktom na telefone 035 302060 i 302070, telefax 035 302077, e-mail info@derk.ba ili u sjedištu DERK-a u Tuzli, Ulica M. Jovanovića 4/II.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju nastavlja svoje aktivnosti na kreiranju uvjeta za slobodnu trgovinu i kontinuiranu opskrbu električnom energijom po unaprijed definiranom standardu kvalitete za dobrobit građana Bosne i Hercegovine, uz poštivanje odgovarajućih europskih direktiva.

6.1 Završetak aktivnosti pokrenutih tijekom 2005. godine

U dijelu završetka aktivnosti pokrenutih tijekom 2005. godine, kao najznačajnije identificira se slijedeće:

- Praćenje uspostave prijenosne kompanije,
- Otvaranje tržišta, odobravanje Mrežnog kodeksa i Tržišnih pravila,
- U skladu sa jasnim regulatornim principima i u suradnji sa entitetskim regulatorima harmonizirano utvrđivanje svih tarifa u elektroenergetskom sektoru BiH, čime se osigurava postojanje sveobuhvatnog regulatornog režima nad tarifama.
- Okončavanjem prethodne aktivnosti, DERK će biti u mogućnosti da konstatira da su se stekli uvjeti da Visoki predstavnik u funkciji donositelja Zakona o primjeni tarifnog sustava za električnu energiju Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 6/04), odluči o prestanku njegovog važenja.

6.2 Permanentne aktivnosti DERK-a

Kroz svoje djelovanje DERK je fokusiran na:

- licenciranje djelatnosti u okviru svoje jurisdikcije,
- monitoring licenciranih subjekata, posebno analiza stanja u mjerenju energetske veličine,
- uređenje jedinstvenog tržišta električne energije,
- donošenje tarifa iz svoje mjerodavnosti,
- socijalni aspekt u domenu regulatorne prakse,
- praćenje primjene ITC mehanizma i uspostave mehanizma koordiniranih eksplicitnih aukcija kapaciteta,
- međunarodne aktivnosti koje se odnose na reguliranje tržišta električne energije,
- daljnju edukaciju reguliranih subjekata i javnosti o regulatornoj praksi.

Državna regulatorna komisija za električnu energiju izražava veliku zahvalnost USAID-u i konsultantskoj kući Pierce Atwood.

PRIVITAK 1: Osnovni podaci o elektroenergetskom sustavu Bosne i Hercegovine

Veći proizvodni objekti

Hidroelektrane	Snaga agregata (MW)	Ukupna instalirana snaga (MW)
Trebinje I	3×60	180
Trebinje II	8	8
Dubrovnik (BiH+Hr.)	2×105	210
Čapljina	2×210	420
Rama	2×80	160
Jablanica	2×25+4×30	170
Grabovica	2×58,5	117
Salakovac	3×70	210
Mostar	3×25	75
Jajce I	2×30	60
Jajce II	3×10	30
Bočac	2×55	110
Višegrad	3×105	315
Peć-Mlini	2×15	30

(korišteni podaci NOS-a BiH)

Termoelektrane	Instalirana snaga (MW)	Raspoloživa snaga (MW)
TUZLA	779	709
G1	32	29
G2	32	29
G3	100	91
G4	200	182
G5	200	180
G6	215	198
KAKANJ	578	514
G1, G2, G3 i G4	4×32	4×29
G5	110	100
G6	110	90
G7	230	208
GACKO	300	276
UGLJEVIK	300	279

Osnovni podaci o prijenosnom sustavu dalekovodi

No	Nazivni napon dalekovoda	Dužina (km)
1	400 kV	992
2	220 kV	1691
3	110 kV	3649
4	110 kV - kablovski vod	31

interkonekcije

No	Nazivni napon dalekovoda	Broj interkonekcija
1	400 kV	3
2	220 kV	8
3	110 kV	17

prijenosne trafostanice

No	Vrsta trafostanice	Broj trafostanica	Instalirana snaga (MVA)
1	TS 400/x kV	8	5861,5
2	TS 220/x kV	7	1277,0
3	TS 110/x kV	119	4873,5

prijenosni transformatori

No	Prijenosni odnos transformatora	Broj transformatora	Instalirana snaga (MVA)
1	TR 400/x kV	14	4900
2	TR 220/x kV	12	1800
3	TR 110/x kV	205	5196

Osnovni elektroenergetski pokazatelji

(GWh)

Ostvarenje u 2004. godini	EP BiH	ERS	EP HZHB	Brčko Distrikt	BiH
Proizvodnja	6113,02	4960,19	1669,49		12742,70
Proizvodnja u hidroelektranama	1610,52	2699,14	1669,49		5979,15
Proizvodnja u termoelektranama	4435,17	2189,87			6625,04
Proizvodnja u malim i ind. el.	67,33	71,18			138,51
Potrošnja	3847,00	3291,60	3351,78	229,58	10719,96
Distributivna potrošnja	3529,50	3117,7	1463,17	229,58	8339,95
Gubici prijenosa	143,33	119,17	59,17		321,67
Veliki potrošači	174,17		1829,44		2003,61
Vlastita potrošnja rudnika i TE		54,73			54,73
Procjena za 2005. godinu	EP BiH	ERS	EP HZHB	Brčko Distrikt	BiH
Proizvodnja	5770,00	5164,00	1747,00		12681,00
Proizvodnja u hidroelektranama	1484,00	2702,00	1747,00		5933,00
Proizvodnja u termoelektranama	4218,00	2390,00			6608,00
Proizvodnja u malim i ind. el.	68,00	72,00			140,00
Potrošnja	4189,00	3567,00	3459,00	253,00	11468,00
Distributivna potrošnja	3643,00	3381,00	1497,00	253,00	8774,00
Gubici prijenosa	161,00	127,00	62,00		350,00
Veliki potrošači	385,00		1900,00		2285,00
Vlastita potrošnja rudnika i TE		59,00			59,00

PRIVITAK 2: Karta elektroenergetskog sustava Bosne i Hercegovine

